

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Inka vsek dan novice in
delj in pravilnosti.
Issued daily except Sundays
and Holidays.

LET—YEAR XVI. June 25.00.

Mailed as second-class matter January 21, 1919, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., pondeljek, 9. julija (July 9), 1923.

Subscription \$5.00
Yearly

STEV.—NUMBER 159.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

PROHIBICIJA, MATI MNOGH ZLOČINOV PO CELI DEŽELI.

Evanči sodni načelnik sicer zagovarja prohibicijo postavo, ali privava pa, da širi brezpostavnost po Združenih državah.

TAFT NIMA UPANJA, DA BI BILA IZPREMENJENA VOL- STEADDOVA POSTAVA.

London, Anglija. — Zvezni sodni načelnik Taft zvrata v predgovor, ki ga piše za novo knjigo "The Law of Kinsmen" — delo lorda Shawa iz Dunfermlina — odgovornost in krivdo za grozen val brezpostavnosti, ki je preplavljala zadnja štiri leta Združene države, na prohibicijo.

Naredivši običajni poklon "maternski defeli" izjavlja sodni načelnik, da je lord Shaw, čigar knjiga podaja njegove vtise, ki jih je napravila nanj Amerika, ko je potopal po Združenih državah, jasno videl naše napake in pomanjkljivosti. Shawu se je zdejšo tedaj, da bo kršenje prohibicije postave hudo prizelalo načnem znameniti poiskus v čisti ljudovladi, če se bo brezpostavnost še nadalje tako širila po državi.

Sodni načelnik pristavlja:

"Sedanje omalovaževanje raznih postav v Ameriki ni učelo loru Shawu, in njegov nauk nam pravi, da je neobhodno potrebno uveljavljati in vpoštovati postavo, če hočemo, da prevladuje svoboda, zadovoljnost in pravčnost za najzadnjega človeka v ameriškem narodu."

Dokazovaje, da se lord Shaw ni mogel poglobiti v naše razmere in ne preučiti do dne vrakov sedanjih vznešenljivih simptomov ali pojavitv, priznajo Taft kar naravnost brezpostavnost uveljavljaju Volsteadevo postavo ter pravi:

"Vsaki vojni je sledila reakcija v tem, da se na eni strani vračajo vojaki z osebnega zadrljanja vojaške discipline, a na drugi pa da ljudje napačno smatrajo fizično moč za izvor oblasti in vplivanja na druge.

"Potem so se naši ljudje, ki niso šli na vojno, otreli požrtvovanje. (Dalej na 3. strani.)

Pakt z Mehiko je blizu.

Pogodba bo podpisana v desetih dneh.

Mexico City, Mehika, 7. jul. — Poluradno se poroča, da bo mehiško-ameriška konferenca končana najkasneje v desetih dneh. Detajle se hvalijo, da jim gre delo izvrstno izpod rok.

Mehiška delegata sta včeraj počela predsedniku Obregonu in njegovemu kabinetu o rezultatu dosedanjih pogajanj. Glavno vprašanje, ki ga je še treba rešiti, je, kako bo Mehika plačala razlaže na zemljišča Američanov. Ameriška delegacija predlaga, da mehiška vlada izda posebne bonde za izplačanje odškodnine. Američani pa bodo pomogli Mehiki dobiti posojilo za kritje bonkov.

NENADNA NEVIHTA NAPRA- 'VILA VELIKO ŠKODE.

Chicago, Ill. — Na tisoči in tisoči dolarjev škode je napravilo zadnji petek popoldne neurje, ki je trajalo le nekaj minut v čakanem mestu. Strelo je udarila v nekaj dimnikov ter povzročila par požarov. Naliv je bil zelo hud, da tako hud, da so bile ponekod podhishne kleti v par sekundah polne vode. Šipe v oknih so bile zdrobiljene v mnogih hišah. Telefonke in brzjavne zvezze so bile prekinjene na vseh po celem mestu.

Treška temperatura, ki je naraščala na 84 stopinj ob dveh popoldne, se je znižala za enajst stopinj med neurjem, kar je bilo odpomoč stražni sopari. En smrtni slučaj se je pripetil vseh vročin pred nevihto. Voznik Richard Uhleman, star 54 let, se je vseh vročin mrtve zgradil na tla, ko je krmil svoja konja na vogalu 23. ulice in Preriske ceste.

ZELZENIČARJI UNIONI- ZIRALI SVOJE PREMO- GOVNIKE.

Chicago, Ill. — Premogovniki Coal River Colliers v Lick-Creeku, W. Va., ki so lastnina Bratovščine lokomotivnih strojevodjev, so končno zaprta dežavnica. Rudarska unija je absolutno priznana in siherni rudar mora biti član organizacije. Tozadnje pogodbe sta zadnji petek podpisala v Chicago Warren S. Stone, predsednik Bratovščine, in John L. Lewis, predsednik rudarske unije. Radi položaja v teh rovinah je bilo zadnje čase precej preprič med rudarsko in železničarsko unijo.

BIVŠI UREDNIK OBSO- JEN RADI BESEDE "VAGABUNDI".

Poroča se je imela za obsobo bivšega urednika nemškega lista "Staats Zeitung" v 29 minutah.

LORENZ JE V NEKEM UVOD- NEM ČLANU UČALIL VSE ČLANE AMERIŠKE LEGIE.

Chicago, Ill. — Bivši urednik nemškega lista "Staats Zeitung" v Chicagu, Arthur Lorenz, je bil obsojen na podlagi kriminalnega razširjanja časti, ker je v nekem uvodnem članku zmerjal člane Ameriške legije z "bumi, trempi in vagabundi".

Poroča se je predložila svoj pravorek sodniku Hugenu Pamu potem, ko je komaj 29 minut razpravljala o zadevi.

Otočenec zagovornik odvetnik William Gemmill je nujil predlog za novo obravnavo. Sodnik Pam je dejal, da bo začilil predlog dne 21. julija. Če zavrnite predlog tedaj, bo naložil obsojene kazeno, ki utegne biti eno leto zapora v okrajni ječi, ali dečarna globu v znesku po \$500, ali pa oboje.

V avtom končnem dokazovanju je posebeni pravnik John K. Murphy dejal, da je bil uvodni članek, priobčen v mesecu decembru, 1921, neposreden napad na ameriško legijo.

"Obsooba, ki pošte Lorenza za eno leto v ječi, bo zmaga za ameriško principe," je reklo Murphy. "To bo svarilo drugim, da ne bodo metali madežev na zavaro. Po statutih tega slučaja je vagabund zanikarna oseba, pojavač, postavač in lopov. Lorenz je označil višakega člena Ameriške legije za vagabunda v svojem uredniškem članku. On je kradel poštenje \$600,000 možem."

Lorenz zastopnik, odvetnik Henry W. Drucker je v svojem dokazovanju poudarjal dejstvo, da ne obstaja bistvo kriminalnega razširjanja časti v tem, kar je povedanega, nego v tem, kakšen učinek ima žaljivka na užaljeno osebo.

"Neumno je trditi, da je bilo napadenje poštenje teh prti, vseh odličnih mož v tozadnem uvodnem članku," je reklo. "Če je ti 21 uredniški članek tako strašno žaljiv, zakaj je dala Legija priobčiti tiste vrstice v angleškem prevodu v list, ki ima okoli 450,000 naročnikov, in tako razširila žaljenje po mestu?"

ZEMLJA JE STARĀ PŘIBLÍ- Z MILJARDE LET.

Washington, D. C. — Zemlja je stará dve do tri miljarde let, kadar zatrjuje angleški znanstvenik Rayleigh. Pred nekajimi leti so trdili geologi, da je stará deset do sto milijonov let. Ali lord Rayleigh pravi, da je zemljinje površje primerno za bivanje živih bitij najmanj dvajsetkrat več let.

VРЕМЕ.

Chicago in okolina. — V torek jasno, temperatura narašča. Zemni vzhodni in južni vetrovi. Temperatura zadnjih 24 ur: najvišja 75, najnižja 66. Solnce izide ob 5:23, zade ob 8:27.

RUSIJA JE SPREME- NILA SVOJE STARO IME V U. S. F. R.

Oficijsko ime Rusije je zdaj "Unija socialističnih federalnih republik".

Moskva, 7. jul. — Vseruski izvrševalni odbor, ki zdaj tu zbruje, je včeraj soglasno odpravil starodavno ime "Rusija", ko je sprejel ustanovo "Unije socialističnih federalnih republik". Izpremenba je bila v principu sprejetih v zadnjem decembru, ko so jo vseruski sovjetski kongres izrekel za federacijo sovjetskih republik in sklenil, da nov izvrševalni odbor, v katerem imajo biti predstavniki vseh teh republik, ratificira ustavo Unije. To se je zdaj zgodilo.

Po novi ustanovi je Rusija razdeljena v štiri glavne grupe: prava Rusija s Sibirijo in Vzhodno Sibirijo vred. Bela Rusija, Ukrajina in Kaspijske republike.

Najvišja oblast Unije socialističnih federalnih republik je izvrševalni odbor, ki sestoji iz dveh delov: sveta narodnosti in sveta Unije. V svetu narodnosti ima vsaka republika po pet zastopnikov in vsaka avtonomna provinca po enega zastopnika. Svet Unije pa ima 371 članov, kateri volijo republike po propisu prebivalstva.

Izvrševalni odbor izvoli iz svoje srede poverjeništvo, ki izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

Poverjeniki so odgovorni zato, da izvrševalni odbor ne izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

Poverjeniki so odgovorni zato, da izvrševalni odbor ne izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

Poverjeniki so odgovorni zato, da izvrševalni odbor ne izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

Poverjeniki so odgovorni zato, da izvrševalni odbor ne izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

Poverjeniki so odgovorni zato, da izvrševalni odbor ne izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

Poverjeniki so odgovorni zato, da izvrševalni odbor ne izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

Poverjeniki so odgovorni zato, da izvrševalni odbor ne izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

Poverjeniki so odgovorni zato, da izvrševalni odbor ne izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

Poverjeniki so odgovorni zato, da izvrševalni odbor ne izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

Poverjeniki so odgovorni zato, da izvrševalni odbor ne izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

Poverjeniki so odgovorni zato, da izvrševalni odbor ne izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

Poverjeniki so odgovorni zato, da izvrševalni odbor ne izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

Poverjeniki so odgovorni zato, da izvrševalni odbor ne izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

Poverjeniki so odgovorni zato, da izvrševalni odbor ne izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

Poverjeniki so odgovorni zato, da izvrševalni odbor ne izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

Poverjeniki so odgovorni zato, da izvrševalni odbor ne izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

Poverjeniki so odgovorni zato, da izvrševalni odbor ne izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

Poverjeniki so odgovorni zato, da izvrševalni odbor ne izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

Poverjeniki so odgovorni zato, da izvrševalni odbor ne izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

Poverjeniki so odgovorni zato, da izvrševalni odbor ne izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

Poverjeniki so odgovorni zato, da izvrševalni odbor ne izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

Poverjeniki so odgovorni zato, da izvrševalni odbor ne izvršuje sklepe odbora. Poverjeništvo je toliko kot doseđanje svet ljudskih komisarjev in zdaj steje 21. decembra; po sedem članov volita. Čebelstvo, ostalih sedem pa izvrševalni odbor skupaj.

</div

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vratajo.

Narodnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto. \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri meseca: Chicago \$6.00 na leto, \$3.25 za pol leta in \$1.65 za tri meseca, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vas, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year
Chicago \$6.00, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Julija 31-23) poleg vsega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevnem poteka narodnina. Ponoči je pravljeno, da se vam ne ustavi list.

JURIST IN INŽENIR!

Gary, jeklarski magnat, je študiral pravo. On je jurist. Wm. R. Bassett je študiral trgovino, upravo in vodstvo v industrijskih podjetjih. Bassett je torej industrijski inženir.

Bassett je industrijski inženir na glasu. Trgovski tajnik Hoover ga je pooblastil, da študira nepotrebno potrato v industriji in trgovini. Po temeljitem proučevanju je Bassett rekel, tem krajši je delavnik toliko bolj izvežban je vodstvo. To je veljavno pravilo za industrijo.

Jurist Gary je drugega mnenja. On pravi, da bi se cena jeklu povisala za pet odstotkov, ako se mesto dvanajsturnega delavnika uvede osemurni delavnik v jeklarski industriji.

Bassett izjavlja temu nasprotno: "Nobeno dobro upravljano podjetje (biznis) ne potrebuje, da delavci v njem delajo več ko osem ur."

Kaj iz tega sledi? Ako Gary trdi, da se mora podražiti jeklo za pet odstotkov, ako se v jeklarski industriji uvede osemurni delavnik, Bassett pa izjavlja, da ni treba delavcem v nobenem podjetju delati več ko osem ur, ako ima dobro vodstvo, tedaj je pogrešati dobro vodstvo pri jeklarskem trstu.

Ako je ta zaključek pravilen, kar mora biti po Garyjevih in Bassettovih izvajanjih, nastane vprašanje: "Ali naj delavci zaradi tega garajo po dvanaest ur v jeklarski industriji, ker nima jeklarski trust dobrega vodstva?"

Nihče nima pravice zahtevati, da delavci zaradi tega trpe v kateri industriji, ker jo vodijo nesposobni ljudje. Taki ljudje, ki silijo v vodstvo industrijskega podjetja, pa nimajo sposobnosti za dobro vodstvo, naj se umaknejo in napravijo prostor tistim, ki razumejo njim poverjene naloge.

Ako se delavec lahko odpusti, ako ne razume svojega dela, tedaj je treba še toliko preje odpustiti one, ki vodijo industrijsko podjetje, ako ne razumejo njih poslov. Delavec, ki ne razume svojega dela, napravi zelo majhno škodo, naobratno pa tisti, ki vodijo podjetje napravijo ogromno škodo, ako niso sposobni voditi. In zakaj bi se takl voditelji v industriji prijemali z glace-rokavicami? Ako niso sposobni voditi jeklarske industrije, naj pa delajo kot navadni delavci, ali naj si pa poiščejo tako delo, katerega so zmožni upravljati.

DOBRA LETINA.

Kadar se bliža žetev, takrat pripovedujejo listi, da bo dobra letina.

Kaj pa dobra letina pomeni? Pridelali bomo veliko na polju, pravzaprav farmarji bodo pridelali vsega dosti.

Ako bodo farmarji pridelali vsega dosti, ali bodo tudi prejeli za svoje pridelke take cene, da se jim je delo izplačalo? Ako bomo vsega pridelali dosti, ali bodo močne konzumente kupovali poljske pridelke v mestih ce neje kot ponavadi?

Farmarji, ki žive blizu velikih trgov, da lahko sami postavijo svoje produkte na trg, bodo za svoje produkte toliko prejeli, da se je delo zanje izplačalo. S farmarji, ki so oddaljeni od trgov, je seveda drugače. Taki farmarji morajo prodati produkte po ceni, ki jim jo ponudi agentje živilskega trusta. Ako pa pošljemo svoje produkte na svoj rizik komisijonskim trgovcem na trge v velikih mestih, lahko dožive, da napravijo veliko izgubo. Dogodilo se je, da je farmar poslal železniški voz melon ali krompirja na trg, pa je zanj prejel par dolarjev. Ne kaj so vzele železnice, drugo pa komisijonski trgovci, kar je ostalo, so pa poslali farmarju, ki je strme ogledoval tistih par dolarjev, ki so jih poslali za železniški voz pridelki.

Dobra letina torej ne pomeni, da bodo delavci v industrijskih središčih kupovali poljske pridelke po nizkih cenah, ali da bodo farmarji vobče prejeli lep denar za svoje produkte. Dobra letina pomeni, da bodo privatni bizniški interesi po ceni kupovali produkte pri farmarjih in jih po visoki ceni prodajali konzumentom. Dobra letina pomeni, da bodo privatni bizniški interesi dobro želi pri svojih kupljah in mešetarskem delu.

Ako bo letos pridelek zopet dober, bodo delavci lahko čitali, kako so v enem kraju uničevali zelje, v drugem krompir, v tretjem kateri drugi pridelek, da niso padle cene, namreč da niso padle tiste cene, po katerih mora konzument plačevati poljske produkte.

SLIKE IZ NASELBIN.

Sharon, Pa. — Malokdo se oglaša, ali skoraj nihče iz naših naselbin. Zato bom jaz malo poročal, da smo tudi tu Slovenci. Ni velika naša naselbina, ampak stara je, če jo primerjamo z drugimi veliko mlajšimi, katere so veliko bolj znane v javnosti kot naša. Temu je vzrok samo malomarnost da se nihče ne oglaša. Bere masačko rad, pisat pa se mu ne iublji.

Ninam kaj novega. Kot večkrat berem iz drugih naselbin, imajo veselice, igre, koncerte itd. Tega pri nas ni. Prvič nimamo zmožnosti človeka, da bi vodil, drugič bi pa bilo treba tudi več sloga, pa bi šlo. Vsak zna kaj povedati, pa največ takega, da se s tem drugemu zameri. Recimo kot na društvenih sejah, kjer imamo najlepše pevilkovo priti skupaj. Marsikdo bi lahko ob takih prilikah povedal kaj koristnega, pa kaj bo! Veliko je takih, da samo na koledar pogledajo. Kot so sišli, da je nekje v pravilih zapisano, se imajo udeležiti vsake tretje seje, drugade so suspendirani za s mesec. — Joseph Gavalbar.

Greensburg, Pa. — Seveda nismo veselga za sporočiti. Neimamo smrt mi je ugrabila dne 8. junija ženo, ki zapušča moč in osem otrok, najmlajšega štiri, najstarejšega pa 21 let starega. Dokončala je svoje življenje in nasa vedno zapustila dobrata mati in gospodinjo; vedno nam ostane v hvaležnem spominu.

Pokojnica je bila rojena dne 25. decembra, leta 1879, torej je bila že v lepi ženski starosti 44 let. Doma je bila od Svetega Petra na Krasu in bivala je v Združenih državah 20 let. Bila je članica društva št. 77 JSKJ, svojih 17 let, katerega društvenim bratom in sestrin se lepo zahvalim za krasni venec, položen na njeni krsto in oblinio udeležbo. Pogreb je bil po katoliških obredih.

Zahvalim se tudi društvu "Enakopravnost", št. 223 ENPJ, v Greensburgu, Pa., katerega člani so se udeležili pogreba v polnem številu in razvili zastavo ob krsti pokojnice.

Rančka je bila mirna in priljubljena, tu ne zapušča razn din sorodnikov, pač pa v starem kraju brata Matija in Miha Žele. Imela pa je dosti prijateljev in prijateljic, kar so sprševali številni, na njeno krsto položeni venci in zadnjini pozdrav.

V prvi vrsti hvala obema društvoma, Alojziju Jordan in Frančišku Kristan, ki sta ji stregli v bolnici, hvala družini Antonu Lavriču v Yukonu, Pa., Agati Možinji in Plancreku, Pa., in Franku Matku. Vsem lepa hvala za vaš trud in dela, da ste mi pomagali v zadnjini moji žalosti. — Hvala Antonu Kosu za lep nagrobeni govor, Jožefu Šumi za trud ter vsem znancem in prijateljem, ki so prispevali številne krasne venče. Vsem skupaj najlepša hvala, tebi dobra mati in žena pa bodi lahka ameriška gruda. Žalujodi ostali Florijan Ovsec, soprog, Albin, Karl, Ignac, Jožef, Viktor, sinovi; hčere Mary, omogočena, Elizabeta in Viktorija; vsi v Greensburgu, Pa.

Reynoldsville, W. Va. — Rada čitam naše napredne liste in slišim kaj o socializmu. Kaj je socializem? — Socializem je gospodarski nauk, ki uči, da so vsi ljudje po naravi enako ustvarjeni in da potrebujejo za svoj obstanek hrane, stanovanja in oblike ter so do tega tudi upravičeni. To ni težko razumeti, a vendar je danes na svetu vse drugače. Vzlije temu, da ljudje potrebujejo hrane, stanovanja in oblike ter je vsega v obilje, da lahko pridelajo vsega dovolj. V veliki meri se dogaja, da ljudje nimajo kaj jesti, kaj obliči in so čestokrat brez sredstev, da bi plačali svoja stanovanja. Star govor pravi, da kdor ne dela, naj ne je, pa ta pregovor danes ne velja, kajti danes jedo najmanj tisti, ki zelo pridno delajo, najbolj razkošno pa žive tisti, ki nič ne delajo. Vzlije je za tiste, ki delajo, tudi malo boljše, ko pade malo več drobtin z mize vse previlejega dela, s tisti, ki nič ne delajo, imajo vsega dovolj in vedno.

Tako je, ker živimo v kapitalistični družbi. V družbi živimo, ki dovoljuje, da so proizvodnje, to so izdelki, ki jih potrebuje ljudstvo, v rokah posameznikov, ki ne delajo, ampak najamajo druge, da delajo zanje, oni pa opravljajo s dove njih dela. Delaveci dobe za svoje delo le nekaj napitnine, komaj petino tega, kar producira, drugo vzdene podjetnik — kapita-

list v obliki profita. Delovna moč, to je edino, kar delavec poseduje, je postalak karakter uska druga reč na trgu, roba. Kapitalist, ki kontroliра obajo trg za proizvodnjo ali delavno blago, poseduje naravnost tudi izdelke delavne moči pod takimi pogoji kot jih narekuje on sam. Na ta način je delavec polni mezdni suženj kapitalističnega razreda. Navezan je na milost in nemilost kapitalista, ki ga vysodi ali najame. Posledica tega je, da delavec vsled nizke plače, ki mu jo osmeri kapitalist, ne more kupiti življenjskih potrebitin ali blaga, kar je izdelal delavec sam; vse poseduje kapitalist, delavec pa je izpostavljen stradanju, tavanju v neizobrabi, pomanjkanju in bedi.

Socializem uči, da je tak družabni red krivčen ter ga je treba odpraviti. Kakor! Ljudstvo, v tem duševnem razred, ki je najstevilnejši in najbolj prizadet, mora potom politične in gospodarske akcije vzeti v svoje roke vladilo in si osvojiti take zakone, ki bodo v korist tistem, ki delajo v ustvarjanju. Podrljavit je treba in uvesti komite nad vsemi produktivnimi in distributivnimi vredstvi, ki se jih poslušajo ljudstvo, da služijo mestu privavnim interesom skupnemu ljudstvu.

Predno pa se to doseže, se mora ljudstvo zavedati svojega položaja, to je, postati mora razredno zavedno. Z razredno zavednostjo obenem raste tudi razredna moč, moč potom delavcev in gospodarske organizacije, ki izvaja gospodarsko in politično akcijo.

To ni težko razumeti. Ali je socializem valed tega, ker uči ta nauk, ljudstvo škodljiv? Ne, ljudstvo ni škodljiv, pač pa je škodljiv tistim, ki hočejo izkoristiti ljudstvo in ga držati na veki v suženjstvu. — Frances Bartol, članica društva "Napredni bojevnik".

(Glede zadnjega dela vašega dobitka predložite zadevo svojemu društvu, da vloži priziv proti razsodbi. Društvo lahko stvar predloži članstvu na splošno glasovanje ali pa konvenčiji. Glej poglavje XIX Razredišče, stran 56 in 57 itd. — Uredništvo.)

Tajni bojkot proti unijiskemu premogu.

(Leland Olds na Federated Press.)

O Narodni svezni tovarnarjev gre glos, da podpira le neunijiske rove. V New Yorku so tovarnarji te zvezne po nasvetu blivlega guvernorja Cornelia v Zapadni Virginiji sprejeli rezolucijo dne 7. junija, v kateri napovedujejo bojkot proti nekaterim unijiskim rudarskim distriktem. Zvezna tovarnarjev pozivlja javnost za podporo s tem, da si preskrbujte premore le neunijiskih ali "svobodnih" rovov, "kjer ne morejo premogarji z nikakimi pogodbami ovirati ljudstva pri nabavljanju kurirnih sredstev."

Ta zvajčna nakana podjetnikov je bojkot, s katerim bi radi pospešili večje razprševanje premoga, ki je nakopen po neunijiskih rudnikih Zapadne Virginije. Prvič so to misel za bojkotiranje unijiskega premoga sprožili dne 16. aprila v Indianapolisu, ko je E. L. Greco, eden voditeljev neunijiskih zvez v Zapadni Virginiji imel tozavdeni govor na sestanku zvezne kovinarške tovarnarjev. Pri aklepanju sestanka je John W. Leary, blagajnik Narodne zvezne tovarnarjev, ki je predsedoval, imel govor in izvajal, da delodajalcem verujejo v princip neunijiskih operaterjev v Zapadni Virginiji ter, da jih bodo Hirovi Unije tudi podpirali.

Vse te sestanke mogote kaj pada kolikor mogoče prikrivajo, da bi se prekmalu ne izvedelo o njih gredih nakanah za uničenje nekaterih najbolj trdnih unijiskih distrik托ov. Oni tudi nočejo izdati, kateri distrikti rudarske organizacije jih najbolj tiše, kar pa lahko sklepamo iz dejstev ter iz poročil zveznega zemljemerskega in rudniškega biroja, ki pokazujejo, kje je bilo obsežnejše in kje slabšo obravnavanje po različnih rudarskih unijiskih okrožjih.

Unijiski premog tovarnarji bojkotirajo s tem, da ga ne kupijo, ali pa onemogočajo transporta. Po statutih se da sklepajo glajšati davčno bremo, ki tiče pripravo tijednika — odjemalec — k tem. Potem se bodo potegovali za popolno odpravo dohodninskih davkov, ki se jim sedaj tako lahko izognego trusti in milijonari. Prijeti hočejo trdo vse monopole v olju, premogu, jeklu, lesu, siadkorju, mesu in drugih življenjskih potrebitinah. Izkušali bodo

nije zelo primanjkuje slovenskih vozov za premog. Neprostano od tam izvajajo premog v države, kjer so unijaki rudniki, katere hočejo mogoteli uničiti in razbiti unije. Največje porpraševanje je po neunijiskem premogu in tega ravno dobivajo iz West Virginije, kjer je po vseh neunijiskih rudnikih neprestan obrat.

La Folletteva poslanica do volilcev v Minnesoti.

Besedilo La Folletteove poslanice do minnesotskih volilcev se glasi takole:

Volilcem v Minnesoti:

Na tisoče in tisoče progressivnih ljudi v vsaki državi zre sedaj na vas, moški in ženske v Minnesoti, ter pričakujete, da izvolite Magnusa Johnsona v senat Združenih držav.

Ce bo izvoljen, bo njegov glas na predlagane prilike, uskladi med zasedanjem prihodnjega kongresa postavke, ki bodo narodu v velikem korist.

Razdelitev je sedaj med republikanci in demokrati tako, da bo predlagane odločevali v mnogih zadevah ter igrali vlogo v izbiranju odsekov, ki bo izvoljen Johnson.

Minnesota je progressivna država.

Kakor dobro veste, je vlad v Washingtonu sedaj, kakor je bila več let poprej, v rokah malih, ali vseeno pa mogočnih skupin moč, ki so dosegli monopolno moč v industriji. In vsaka tista skupina narekuje predukejo in cenovo v svoji panogi, v premogu, želenju, olju, lesu, sladkorju, mesu, obliki — izkratka v rudarstvu, izdelovanju, prevažanju in v vseh vaših kupičkih podjetjih. Nadjate tudi veste, da so vse Etats in vse trgi pod njih kontrolo, in tisti vse skupine določajo ceno vsem poljskim pridelkom.

Znano vam je, da ne more biti nobenega govora o osvoboditvi iz pod tega jarma, dokler se ne zavidi vseh volilcev ter ne gre na volilce z namenom tako glasovati, da bo zdrobljena in uničena politična moč, ki zagotavlja ekonomično kontrole zasebnemu monopolu nad trgi, domovini in življnjem.

Minnesota je pokazala pot k državni in narodni zmagi zadnje jesevi. Vi ste porazili Franka Kellogga radi tega, ker je reakcionalen, ki drži z železnicami, trutni in drugimi zasebnimi

Iz zgodovine laških fašistov.

Banka izdala organizacijo "Anti-Fascist Alliance of N. A.", ki ima sedež v New Yorku in ki se z vsemi svojimi močmi borí proti fašizmu. To zvezo je odobrilo več slovenskih delavskih organizacij.

Počet delavskih zbornic.

Krasna štirinadstropna delavška zbornica v Turinu je bila tačas velik reakcijarni element kakor trn v peti. V njej je bil sestanek tistih delavcev, ki so se polastili metalurgičnih tovarne, ki je središče delavskih kooperativ, toriče strokovnega uniorazštola, poprišče proletarske kulture. Izkratka, ta lepa delavška zgradba postala simbol delavskega prizadevanja in stremljenja za končno lastne usode.

Zato je čisto naravno, da so fašisti najprej vzeli to delavško poslopje na muho, da ga napadejo in uničijo. V tem nečedem in barbarem deli so jih podpirali gotovi deli laške vojaške sile in denar, nujoti cele laške dežele.

Zgodaj zjutraj dne 26. aprila, 1923, je okoli poletnih pridrivel avtomobil s fašisti ter obstal pred delavško zbornico. Dva ducata delavške straže, postavljene pri vrati, ni niti ganilo z mezinom, niti zabranili fašistom njih grdo in barbarsko početje. Pozneje so vojaki izgovarjali, če, da je bilo črnočrnikov prevred. Pa bo temu tako ali tako, res je to, da so fašisti z nabitimi revolvrji v roki vstopili v poslopje, kjer so razbijali pohištvo, pobijali okna, slike in razmetavali papirje. Tem so sledili drugi z bencinom, interiri so polili malone celo poslopje. Slednjino je bilo več delavcev v poslopju. Ker so bili neoboroženi in v veliki manjšini napram fašistom, so se skrili pod streho. Po tem so odmevali jeki uničajočih udarcev in kriki fašistovskih hajačev in razbojnnikov.

Ko je bilo poslopje že vse v dimu, se je dalo dognati, da so se fašisti skrbno pripravili za svoje razbojništvo in tolovaštvo tisto. Zadelni so vse ulice naokoli, da se tako zavarujejo proti vsem morebitnemu napadu. Še celo požarni brambi niso dovolili bližiti, dokler se niso prepričali, da je ogenj v polnem zamahu.

Ko se je jelo zoriti, so pozdravili mlado jutro otočne razvaline delavške zbornice, kjer ni bilo niti enega urada, da bi ga ne bila nadela rokovanjska roka delavskih fašistov. Arrestiran ni bil noben. Fašisti so neovirani paradirali s "trofejami" — s proporečkih in kooperativnih organizacij — po cestah prepevajoč svojo imeno "Bodalo in bomba". To je bil nov korak, s katerim so fašisti mirali pot fašistovski strahovladi v laški deželi.

(Pride še.)

Razne vesti.

NEVADSKO NAJVIŠJE SODILO JE IZREKLO ZA USMRITVENI PLINOM.

Carson City, Nevada. — Državno najvišje sodišče je podalo presveto, da morata na smrt obsojeni Kitajca Jon in Hughe Sing poplačati slovenski državi svoj dolg v eclici, napolnjeni s smrdnim plinom.

Če bosta obsojeni izvršeni, bo to prva obsojenica na svetu, ki ju bodo umrtili s plinom.

Ta način usmrćenja je postal zakonit v Nevadi s postavo, sprejeti v mesecu marcu l. 1921.

Postava določa, da morejo biti kaznjenci obsojeni na smrt s plinom, usmrćeni tekom določenega tedna. Plin je izpuščiti v smrtno eclico med obsojenčevim spaniem. Usmrćitev morajo opazovati državni služabniki skozi skrivnost.

Zagovornika obsojenih mož trdita, da je taka usmrćitev kruta in nenavadna. Ljudje, zaprti v tako smrtno eclico, bi lahko znali, še preden bi bili usmrčeni.

Kateri obsojenec bi mogel biti tako zakrnjen, da bi zaspal v eclici, v kateri ve, da ga čaka smrt?

Sedaj moreta obsojena Kitajca židati svoje upanje le še na priviz na zvezno najvišje sodišče, ali pa na ekskutivno pomilovanje.

\$15,000,000 PREMALO ZA ILLINOISKI VOJAŠKI BONUS.

Springfield, Ill. — Kakim petdeset tisoč doslušenim vojakom iz svetovne vojne bo najbrž treba daksati do 1. 1925. na svoj bonus; do takega zaključka je prišel prisvojevalni odsek, ko je zapisoval zahtevane zneske in prekrite.

Če bodo prošnje še nadalje prihajale v tolikem številu in za toliko zneske kakor doslej, bo znesek \$55,000,000 premajhen za kakih \$15,000,000, in treba sklicati izredno zasedanje generalne skupščine, da predloži dodatno denarno privoljenje illinoiskim vojlim v odobrenje.

Kakor mislio, je v Illinoisu kar 350,000 mož upravljenih do bonusa, in v najslabšem slučaju se jih bo priglasilo 300,000. Sedaj je vloženih že 240,000 prek. Mnogi veterani so upravičeni do najvišje vsote \$300, a povprečna vsota je \$220.

Možki polubi toplejši od ženskih.

Pariz, Francija. — Dekleta, kakšen je krvni pritisk vaših polubov?

Profesor Schmaek iz Strasburga je pravkar iznašel delikten instrument za merjenje poljubnega pritiska. On namerava priti v Ameriko, da pokaže tisti stroj tudi Američanom.

"Kakor mislim, bom v stanu doseči imenitne rezultate v Los Angelesu, če boga mogel delati inazemec, ki ni takoj pripuščen."

Preiskovalni priseljenški odbor razpravlja o njegovem slučaju in, ako najde, da je dotičnik priseljenec kvoto svoje rojstne dežele, uredi njegovo deportacijo. Proti temu sklepku ima dotičnik pravico do priziva pa tajnika za delo. Če je deportiran radi kvote, ima inozemec pravico do povračila potnih stroškov, ki jih je plačal za prevoz iz svojega odhodišča, označenega s šifkaro, do ameriškega pristanišča. To vstopa mora parobrodna družba plačati v roke kolektorja v pristanišču prihoda; ta denar se potom ameriškega konzulata povrne inozemcu po njegovem povratku v stari kraj. Parobrodna družba mora seveda priskrbeti tudi brezplačno vožnjo nazaj.

Omejitev priseljevanja potom kvote se seveda ne tiče ameriških državljanov, tukaj rojenih ali naturaliziranih, niti njihovih žen, aka so tudi one ameriške državljanke. Treba pa zapomniti si, da le one žene naturaliziranih državljanov so Američanke vsled naturalizacije svojega moža, katero so bile poročene z amer. državljanom pred 22. septembrom 1922. Ako je njihov mož postal ameriški državilan po tem dnevu oziroma, da so se poročile po istem dnevu, one niso ameriško državljanke vsled naturalizacije oziroma državljanstva svojega moža in, ker so inozemke, spadajo pod kvoto, radi česar ne morejo priti v Združene države, ko je kvota izčrpana.

Otroci naturalizirane državljanke, ki nimajo še 18 let, ne spadajo pod kvoto, dasi so po zakoni še vedno inozemci, dokler niso stopili na ameriška tla. Vsi drugi sorodniki naturaliziranih državljanov spadajo pod kvoto in, ako je ista izčrpana, ne morejo priti v Združene države.

Dokler pa kvota še ni izčrpana, daje se prednost pred drugimi priseljenec sledenim osebam: ženama, staršem, bratom, sestram, otrokom pod 18. letom in nevestam 1) državljanov Združenih držav, 2) inozemcev v Združenih državah, ki so zaprosili za ameriško državljanstvo ali 3) onih oseb, sposobnih za ameriško državljanstvo, ki so služile v ameriški vojni ali mornarici tekmo svetovne vojne in so dobile častno odpuščenico.

Potem, ko je kvota (mesečna ali letna) izčrpana, morejo biti pripuščeni v Združene države le sledenji inozemci:

- Vladni uradniki (na pr. poslanški in konzularno osebje), njihove družine, pomočniki, služabniki in nameščenci;
- Inozemci, ki nameravajo potovati brez presledka skozi ozemlje Združenih držav v drugo inozemsko deželo;
- Inozemci, katerim je bil Združenje države po zadnjem obisku svoje kvote za staro fiskalno leto — večinoma so ga vse zopet začeli prihajati, kajti prvega julija je bila odprta kvota za novo fiskalno leto.

Ob tej prilici ne bo odveč, da tu ponovimo glavne določbe zakona, ki omejuje priseljevanje iz podnjenih držav na določeno število, takoj vedenje kvote. Kvota znača tri odsto od tujerodecev iz določene dežele, nastanjeneh v Združenih državah, glasom ljudskega štetja od 1. 1910.

Rojstvo odločuje, pod katero kvoto kdo spada. Ako se je mož rodil v pokrajini, ki danes tvori del Jugoslavije, on spada pod jugoslovansko kvoto. Ako se je, na primer, njegova žena rodila na Primorskem, ona spada pod italijansko kvoto, tudi če živi v Jugoslaviji in je jugoslovanska državljanka. Ako se njeni otroci služajno rodili, recimo, v Carigradu, oni spadajo pod turško kvoto.

Tekom fiskalnega leta sme iz vsake inozemске države priti v Združene države kvečjemu nje edakzirano število priseljencev. Ta maksimum imenuje se: letna kvota. Tekom vsakega koledarskega meseca pa sme priti v večjemu poeni petinu vse letne kvote; ta pa se imenuje: mesečna kvota. Čim je mesečna kvota izčrpana, se priseljevanje iz določene dežele ustavi do konca meseca, in onim, ki prihajajo čez mesečno kvoto, ne bo dovoljen vstop v Združene države. Ker sme priti vsak mesec 20% vse letne kvote, utegnejmo nekatere države izčrpali svojo kvoto že v prvih mesecih fiskalnega leta. Letna kvota za Jugoslavijo znača 6,426 in do sedino mesečna kvota 1,255.

Vsek priseljenec, ki dospe v ameriško pristanišče čez mesečno ali letno kvoto, bo vrnjen nazaj. Kar se tiče tehnične strani postopanja na priseljenški postaji, se tak priseljenec pridružuje "v svetu posebne preiskave" (held for special inquiry), kakor pač vsak inazemec, ki ni takoj pripuščen.

seznamov odhajajočih parnikov. Ako pa inozemec ostane odoten čez šest mesecov, on bo pripuščen čez kvoto le za slučaj, da je v stanju dokazati na nedvomen način, da je ob svojem odhodu imel namen povrniti se kmalu v Združene države in da je radi tega njegova odštotnost smatrati za začasno; na pr., ako dokaze, da se ni mogel povrniti tekom šestih mesecov radi bolezni. Pravico do prihoda v Združene države čez kvoto ima pa le vračajoči se priseljenec sam. Ako ob svojem povratku pripelje sam svojo ženo, otroka ali drugega sorodnika, ti utegnijo biti deportirani, aki je bila kvota izčrpana.

8. Inozemci, ki so po poklicu gledališki igralci, umetniki, pevel, bolničarke, duhovniki, vsečuščini profesorji ali osebe, ki spadajo k priselanemu znanstvenemu poklicu:

9. Hišni uslužbenci (n. pr. dekle), ki so bodisi v Združenih državah ali inozemstvu, služile pri osebi, v katero spremstvo se nahaja oziroma v kateri prihajajo, nekaj prihajojo z namenom, da nadaljujejo to službo.

Poslednje tri vrste oseb se vendarne všečajo v kvoto, dokler nista izčrpana, a morejo priti tudi potem, ko je kvota izčrpana. Prejšnji pa se nikdar ne všečajo v kvoto.

Razun gori navedenih slučajev, se nobenemu inozemcu ne dovoljuje vstop v Združene države, ako pride potem, ko je mesečna ali letna kvota izčrpana.

Delavška univerza v zadružni koloniji.

Zanimanja vreden eksperiment.

Loserville, La. (Fed. Pres.) — Dne 1. oktobra t. l. se otvoril v bližini zadružni koloniji Newlin — imenujejo jo tudi "kooperativno obdino" — delavška univerza. William Edward Zeuch, ki se bavi z raziskovalnim delom na wisconsinski univerzi, bo ravnanje v delavški visoke šole.

Vsečuščišče v Newlinu je nekaj povsem novega v Ameriki v štirih oziroh: prvič se nahaja v zadružni naselбинi in ne v večjem mestu; drugič je v kraju, ki je stodostotno delavško naselbina; tretjič je lastnina kooperativne kolonije in četrtič je to prvi način, da se zavodi v Združenih državah, v katerem si mors dijak sam izbiči svoj kruh, dragače sploh ne bo smel obiskovati šole, niti bivali v koloniji.

Namen newlinanske univerze je razviti osebnost, vodilnost, in odprtje, neboječe mišljene sinov in hčera delavcev. Zavod bo pomagal dijakom raziskavati znanstvena fakta in razviti v njih vse zmožnosti za ustvarjanje in umetnost, kar jih imajo.

Prvoletni tečaj uključuje razščutvo, knjigovodstvo, statistiko, principe ekonomije, zgodovino delavških in farmarskih gibanj, psihologijo, logiko, javno govorstvo, moderno poezijo in drama ter nemški, francoski, španski in italijanski jezik. Vsi tuji jeziki so prostovoljni. Poleg tega tečaj je akademija, ki ima predmete,

"Na provincialnih volitvah v Novari so zmagali fašisti, tako je glas našov nekega porodila v newyorkškem listu "Progresso Latino-Americanu". Ali če človek predita celo vest, se prepriča, da so se klerikalci, liberalci in socialisti združili volitev. Potem pa se ni čuditi, da so bili fašisti zmagovali. Taka fašistovska zmaga je poročana tudi v Livornu, kjer so volitev niso vdeležili katoličan, republikan in socialisti, in iz Bergama, kjer niso mariali niti katoličanje, niti socialisti na volilice.

"Naslednja vest iz Aleksandrije je prav zanimiv komentar k sedanjim razmeram v Italiji:

"V okrožju Bandita so se vrnilo občinske volitve. Od 250 vpišanih volilcev se niti eden ni pričkal na volilice.

"Ti so bili nemudoma kaznovani z denarno globo v znesku po 200 lir, ker so se združili volilitev. To se še ni nikoli pripetilo po prej. Obtoženci so izjavili, da so hoteli z tem pokazati svojo nezadovoljnost, ker so bila na volilini listi sama fašistovska imena."

Fašistovska vlada na Lašken bo odpravila 5,000 učiteljev dne 1. oktobra. Ker že itak primanjkuje učiteljskih moži zlasti v južni Italiji, bodo morali vsled tega brez vrednosti na volilice.

"Od evropskih domačinov, na vajenjih na pivo in vino kakor na vsakdanjo hrano, ni pričakovati, da bi simpatizirali s takšnim zdržanjem. Otdot izvira tudi to, da je pogosto naleteti na izbegovanje prohibicij postave, je naleteti na domačo izdelovanje piva, vina in žganja.

"Najnajčnejši pojav je po počenjanju nekaterih izobraženih v premičnih ljudi, ki se postavljajo pravilnosti in previdnosti postave po robu in lahkomiselnino in brezbrinjo krščen zakon, kadar jim to služi v to, da se zalažejo z vini in drugimi pojavnimi piščani.

"Razlika med temeljno postavo in vladno, ki jo uveljavlja, na eni strani, pa med tistimi inteligenčnimi možmi in ženami, ki so načudno modčan element v uveljavljanju postave, na drugi je u-

"Jaz sem bil z mnogimi drugimi možmi proti narodni prohibiciji, ker sem močno dvomil, da bi se dočelo uveljaviti, in ker sem se hudo bal, da ne bi ta postava dočela demoralizirala vseh drugih postav.

"Moja bojanec se je urešnila žal, da predobro, ali ne moremo pričakovati uspehov nove politike naenkrat.

"Prav malo upanja je na izpremembo v tej politiki, ker bi bilo treba za kaj takega dvetretinske večine v obeh hišah načega kongresa in v 36 državnih postavodajah, z nasprotniki prohibične postave pa nimajo večnosti v pravkar izvoljenem kongresu."

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila

1904.

GLAVNI STAN: 2657-50 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Lev Tolstoj:
Rodbinska sreča.

Prvi del.

L.

Jaz, Katra in Sofija, žalovale smo za mojo materjo, ki je jeseni umrla, ter sprovelo vso zimo v našem selu na deželi.

Katra je bila stara domača prijateljica in odgojiteljica. Že od davnina je bivala v naši hiši. Ona me je odgojila in jaz je ljubim že od ondaj, ko se je začenjam spominjati. Sofija je bila moja mlajša sestra.

Turobno in megleno zimo smo sprovelo v našem starem "Pokrovskem" domu. Vreme je bilo mrzlo in veter je nanašal goste gomile snega na naša okna in ta so bila tudi gotovo vsaki dan zamrza in neprozorna; z me se tudi skoro vso zimo nismo nikam gonili iz sobe. Redko, kdaj je prišel kdo k nam in kdo je tudi prišel, ni nas bil vesel; kajti vse smo imeli žalostna obličja, a tudi obiskovalci so govorili tisoč, kakor bi se bali koga prebuditi; ne smejali se, marveč le vdihali, in često plakali, gledajoč na nas, zlasti pa še na malo Sofijico v črni opravi. Zdele se je, kakor da bi še žutili smrt v hiši; turobnost in groza smrti je vse prevzemala. Materina izba je bila vedno zaklenjena in mene, kadarkoli sem žila mimo spat, sprečajala je groza; vseklo me je zmiraj nekaj pogledat v to pusto, hidno kamrino.

Imela sem ta čas že sedemnajst let, a ravno v tem letu, ko je potem umrla, hotela se je mati preseliti, da bi me peljala v svet. Materna smrt je bila za-me velika nesreča; toda priznati moram, da sem štula, pri vsej žalosti za njo kakor so mi vse pravili, da sem mlaada, lepa in — da bom moralna tudi drugo zimo sprovesti na deželi, v mrtvi samoti. Napoleo me je tuga, samota in dolg čas tako prevzel, da nisem počajala iz sobe, ne odpirala klavirja in ne jemala knjig v roke. Ko mi je Katra rekla, naj se bavim s tem ali onim, odgovorila sem j: "Ne ljubi se mi, ne morem — a v duši mi je nekaj govorilo: zakaj? Zakaj bi naj delala, ako mi pa najlepši dnevi minevajo tako zastonj? Zakaj? In na ta "zakaj" nisem mo-

gla najti drugega odgovora, nego solze.

Rekali so mi, da sem oslabela in jela hirati, toda tudi to me v moji žanemarjenosti ni zanimalo. Kaj meni mar sedaj zato? Kdo se briga za-me? Zdele se mi je, da mi bo minulo vse življenje v tej osamelosti in nisem imela moči, ali zadosti volje, se nje iznebiti. Kraje se je počela proti koncu zime za-me batiti in naumila je, oditi z mano v svet. Toda k temu je bilo treba novevec in me skoro nismo znamale, kaj nam je ostalo po materni ter z vsakim dnevnem pričakovanjem urejevalca, ki bi imel priti in deti v red naše imetje.

Napoleo je on prišel meseca marca.

"Nu, hvala Bogu!" rekla mi je nekoč Katra, ko sem že kot senca brez dela, brez misli in želja pojavila po sobi od enega kota v drugega. "Sergij Mihajlič je prišel. Posiljal je sem človeka z narodom, da pride k obdu. In ti, moja Marica," dodala je, "ojači se vendar, kaj si bo sicer o tebi misil? On je vaju obe tako ljubil."

Sergij Mihajlič je bil bližnji nasosed v prijatelj pokojnega očeta, če tudi dosti mlajši od njega. Poleg tega, da je njegov dohod spremenil nekoliko naše načrte in že žutili smrt v hiši; turobnost in groza smrti je vse prevzemala.

Materina izba je bila vedno zaklenjena in mene, kadarkoli sem žila mimo spat, sprečajala je groza; vseklo me je zmiraj nekaj pogledat v to pusto, hidno kamrino.

Imela sem ta čas že sedemnajst let, a ravno v tem letu, ko je potem umrla, hotela se je mati preseliti, da bi me peljala v svet. Materna smrt je bila za-me velika nesreča; toda priznati moram, da sem štula, pri vsej žalosti za njo kakor so mi vse pravili, da sem mlaada, lepa in — da bom moralna tudi drugo zimo sprovesti na deželi, v mrtvi samoti. Napoleo me je tuga, samota in dolg čas tako prevzel, da nisem počajala iz sobe, ne odpirala klavirja in ne jemala knjig v roke. Ko mi je Katra rekla, naj se bavim s tem ali onim, odgovorila sem j: "Ne ljubi se mi, ne morem — a v duši mi je nekaj govorilo: zakaj? Zakaj bi naj delala, ako mi pa najlepši dnevi minevajo tako zastonj? Zakaj? In na ta "zakaj" nisem mo-

nisem se brez strahu povpraševala, kaj si počrem, ako me on naenkrat poprosi za mojo roko?

Pred poldnevom je prišel Sergij Mihajlič. Videla sem skozi okno, kako se je pripeljal na malih saneh; konaj pa je zginil za volgom, pobegnila sem v dverjan in hotela obegnila, kakor hi ga ne bila pričakovala. Toda ko sem zaslišala v sobi njegov hod, njegov zvenec glas in Katrine korake, nisem se mogla vzdržati, da bi mu sama na hitro nasproti. Govoril je glasno, smejal se in držal Katro za roko. Vgledavši mene je osumplil in gledal nekaj hipov na mene, in ni me pozdravil. Mene je obila sramota in štula sem, da sem zarudela.

"Ah! je li mogoče! ... To ste vi! ... reče on prosti in srčno ter stopi z razprostrimi rokami k meni. "Je li mogoče, da ste tako spremenili?" Kako sta vzrasli? Je li to naša ljubica? Vzrasli ste kakor rož."

Poprijel me je za roko in mi jo krepko stisnil, da me je skoraj zabolelo. Jaz sem mislila, da mi hoče roko poljubiti in že sem se nagnila k njemu, toda on mi je stisnil še enkrat roko, pogledal mi naravnost v oči s svojim jašnim, veselim pogledom.

Šest let ga nisem videla. Bil se dosti spremenil, postaral, očnel in porasel z brikami, kar se mu nikakor ni podajalo; toda obnašanje njegovo je bilo tako prostotopoprek; nespremenljivo je postal tudi njegovo odkrito, spolitivo lice z velikimi črtami, pametnimi, ognjenimi očmi in ljuhaven, skoro detinski načini.

Čez malo minut približil nam je biti gost ter se udomačil mad nami in udi med družino, katera

se je že posebej radovala njegovega prihoda, kar se je videvalo iz njih postrešbe. On se ni obnašal kakor nasedje, ki so prihajali k nam po materini smrti ter amatriali za potrebo: molčati in plakati z nimi; bil je nasprotno zgoven, vesel, niti besedice ni sprogovoril o materi, tako, da se mi je ta ravnodušnost zdela izpirala in nekako neprisnljiva takoj izkrenega prijatelja — toda pozneje sem razvidela, da to ni bila nobena malomarnost, marveč odkritosrčnost in zahvalila sem se mu na to. Na večer je Katra, hočešča nalivati čaj, vasedia se na

staro mesto v salonu, kjer je nadaljnje poprej sedevala mati, jaz in Sofija pa sve se vedeli poleg nje.

Stari Gregorij prinesel je Sergiju Mihajliču staro očetovo ludo in on se je cel sprečajal žnijo gori in dol in sobi.

"Koliko tužnih promen je že v tej hiši! ... edkar se jih spominjam!" je dejal naenkrat ustavivši se.

"Da," rekla je Katra vzdihajoč, pokrivačem samovar, in pogledala manj: bilo je jih, kakor da je hotela plakat.

"Se li spominjate svojega očeta?" obrnil se je Sergij Mihajlič k meni.

"Jako malo," mu odgovorim.

"Kako bi vam sedaj bilo dobro z njim!" je reklo tisto v zamisljenju, gledajoč na mojo glavo. "Jaz sem močno ljubil vašega očeta," dodal je že bolj tisoč, in meni se je zdele, da so se mu oči zaleskatale.

(Dalje prihodnjic.)

NAROČNIKI POZ

Znamenje (Julija 3) pomeni, da vam naročite načrte na ta dan. Popočite na pravočasno, da vam ne ustavimo. Ako list prejmete, je mogoče vlijen, ker ni bil plačan.

Nasi zastopniki so včetveni tajniki in drugi stopniki, pri katerih lahko plačate naročino.

Naročnina za celo leto \$5.00 in za pol leta pa \$2. Člani S. N. P. J. plačajo pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago je leto \$6.50, pol leta \$3.25.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.

Tednik stane za Evro \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštino.

Naročnino lahko tudi sam pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA"

2657 So. Lawndale Ave., CHICAGO, ILL.

Načrte za vodilno vzdoljenje zdravju v druzinah.

Kot izvrstno zdravilo za prebavo in grenčec — jemljite

Severa's Balzol

(Nov znak kot Zivljenski Balzol)

Priporočen za nepravljivanje, zastrela za prja in odoblosti.

Cena 50 in 85 centov.

Vprašajte nas v lekarnah.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

ZA KUHANJE PIVA DOMA

imamo v salogi alad, hmelj, sladkor in vse druge potrebštine. Poskrbite se prepričati, da je doma pri kuhanju vedno le najboljši in najcenejši. Dobite je tudi zbirko sodov, steklenic in raznih lončev, itd.

Mi vam dostavimo naročilo po poti, točno v vse kraje.

Grocerijam, sladčičarjem in v predajalne zelenjine doma primeren pot pri vsej naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

CUNARD ANCHOR LINE

VSEAK TORKE PLJUE PO EDEN TEH VELIKIH PARNIKOV

AQUITANIA 45,647 tons

MAURETANIA 30,704 tons

BERENGARIA 52,022 tons

Prijazne kabine za tretjega razreda potnikov s 2, 4, 6 posteljami. Krasna občina, kadilne in polivalne sobe. Pokriti promenad nad krovje. Izvrstna krito promenad nad krovje. Nobenih skrb.

Cunarder Money Order's na izplačljiv v Jugoslaviji hitro, varno in zanesljivo. Za potniške in druge poslovne potovanja uporabljajte naše biljetne agencije v vseh mestih.

CUNARD ANCHOR LINE, 160 N. Dearborn St., Chicago, Ill.

PIVO — PIVO

Zakaj plačevati visoko ceno za

slabo pivo, ko pri meni lahko dobite najboljše vrste SLAD in HMEJ vedno sveč, iz katerega si sam doma napravite dobro pivo.

Jaz vam podjem za \$7.00

12 škatelj slada in 12 zavojev hmelja.

Z naročilom je poslati \$2.00, ostalo sveto plačate ko prejmete blago.

ANTON SAMSA,

1901 Bissell Street, Chicago, Ill.

EMIL KISS, BANKIR

133 Second Ave., New York City

EMIGRACIJA IZ KRAJA JE ZOPET ODPRTA.

DO JUNIJA MESECA 1924

6426 OSEB SME PRITI V AMERIKO.

Ako namenljavate vašo ženo, otroke ali sorodnike dobiti nem, pišite takoj mera in jaz vam vredim vse potrebito.

Pošljite denar v domovino! Hranim vse!

POTNISKI ODDELEK!

EMIL KISS, BANKIR

133 Second Ave., New York City

Njeno življenje.

Povest — Spisala Zofka Kveder-Demetrová.

Krasova knjižnica — Izdale "Matica slovenska".

(Dalje.)

Pisala je očetu, kako jo je do zemlje pobila zavest, da bo iznova mati, kako je tokrat obupava, kako se je borila in branila z vsemi silami svoje duše in svojega telesa. Kako je prišla smrt v hišo in ji ugrabilis hčer in sina, ki ju je ljubila, kakor vsaka mati ljubi plod svojega srca. Tiste meseci, ki so sledili, mrlji in grozni, topi, obupa polni in nemih solz, temne bojazni pred bodočnostjo. Ali ko se ji je rodil sin, ta sin, sin njene duše, je usmiljena roka izbrisala iz njenega srca vso grekovo spominov, žalost jih je ublažila v mehko tugo, strah jih je izprenesel v upanje. Nova moč je prišla v njeno telo, vrnile se je nazaj mladost, polna zaupanja in pričakovanja. Zdaj je potolačena. Tako prečudežno podoben je njen sin nemu, njenu očetu. Par mesecov je šele star in vendar je že vse, kar je krasilo očeta v njihovih očeh, zarisano v njegov otroku. Njena obrazna slika je bila vsega v njegovem srca, v njegovih očeh, v njegovem življenju, v njegovem dušu, nad vsem njegovim korakom po bledo, dokler ne odstrane in ho sam dovolj močan za borbo življenja. Že ga vidi pred seboj, zrelega moča, in tak je, kakor je on, njena očet, ki ga je spoštoval nad vse ljudi. O njeno srce je polno ponosa, srečno je in ves strah pred bodočnostjo je izginil iz njega!

Tako je pisala svojemu očetu.

Oče, ki je bil že sedemdesetleten starec, ji ni odgovoril tako hitro in ne tako, kakor je pričakoval.

"S težkim srcem sem bral twoje pismo, hči," ji je pisal. "Bral sem twoje obtožbo, ki sem jo že zdavnaj slušil in ki si jo zamolčevala tako dolgo. Tudi zdaj mi nič ne očita in vendar je twoja nešreka telko breme za mojo vest. Mnogo noči sem razmišljal o tem in jasno vidim, da sem kriv, kakor sem se bil že dolgo. Vse, kar si pretrpela, sem ti jas storil. Na svojem otroku sem zagrešil najtežji greh svojega življenja. Biser sem imel in

gla najti drugega odgovora, nego solze.

Rekali so mi, da sem oslabela in jela hirati, toda tudi to me v moji žanemarjenosti ni zanimalo. Kaj meni mar sedaj zato? Kdo se briga za-me? Zdele se mi je, da mi bo minulo vse življenje v tej osamelosti in nisem imela moči, ali zadosti volje, se nje iznebiti. Kraje se je počela proti koncu zime za-me batiti in naumila je, oditi z mano v svet. Toda k temu je bilo dobro, nisem se mogla vzdržati, da bi mu